

# ZVYŠOVÁNÍ ÚROVNĚ PŘIPRAVENOSTI CO ČSSR

Od vzniku Civilní obrany ČSSR uplynulo již více jak 30 let. V souladu s rozvojem zbraní hromadného ničení a prostředků jejich dopravy na cíl, zdokonalovala se i opatření Civilní obrany ČSSR k ochraně obyvatelstva a národního hospodářství před jejich účinky a následky. Dnes je již realizována zásada, že civilní obrana má důležité místo v celkovém systému obranných opatření země a je neoddelitelnou součástí obrany ČSSR.

Při analýze potřeb dalšího zdokonalování výstavby a přípravy CO ČSSR jsme vycházeli zásadně z principů sovětské vojenské vědy a zkušenosti CO SSSR. To nám umožňuje i v současné době bez zvláštních těžkostí přistoupit k dalšímu zvyšování úrovně připravenosti CO ČSSR. Vycházíme přitom z nejnovějších požadavků zabezpečení ochrany obyvatelstva a národního hospodářství v podmínkách soudobé války.

Tyto požadavky se odrazily v zásadních dokumentech, které v zájmu zvyšování obranyschopnosti naší země přijalo jak předsednictvo ÚV KSČ, tak i Rada obrany státu. Civilní obrana má své místo v „Zásadách řízení obrany ČSSR“, které přijala Rada obrany státu v roce 1979. Též „Zásady uvádění ČSSR do branné pohotovosti“ organicky spojují celostátní opatření s opatřeními v civilní obraně. Konečně usnesení předsednictva ÚV KSČ z roku 1981 o dalším zdokonalování CO ČSSR výtýčilo ty nejdůležitější úkoly, které chceme postupně realizovat, aby se kvalitativně na vyšší úrovni zabezpečovala ochrana obyvatelstva a národního hospodářství před možnými nepřátelskými vzdušnými údery.

Jde o velmi konkrétní, významná a podstatná opatření, jako jsou:

- zabezpečení obyvatelstva (hlavně jeho ukrytí) proti následkům nepřátelského vzdušného napadení,

- zkvalitnění příprav a realizace konkrétních opatření ke zvýšení odolnosti chodu národního hospodářství v době války,

- vybudování automatizovaného systému varování a vyrozumění před nebezpečím nepřátelského vzdušného napadení na celém území ČSSR,

- zdokonalení organizace výcviku i materiálního vybavení sil civilní obrany k úspěšnému vykonání záchranných a prvořadých likvidačních prací v její vojenské i nevojenské části,

- zdokonalení organizace, výcviku a materiálního vybavení sil civilní obrany k úspěšnému poskytnutí pomoci ozbrojeným silám na teritoriu a k účasti civilní obrany na odstraňování následků velkých provozních havárií a živelných pohrom,

- zkvalitnění organizace velení a řízení v Civilní obraně ČSSR,

- cílevědomé rozvíjení politické a ideově výchovné práce mezi příslušníky civilní obrany a obyvatelstvem k aktivní přípravě obrany vlasti,

- zdokonalení a realizace konkrétních opatření pro součinnost Civilní obrany ČSSR se sousedními zeměmi Varšavské smlouvy v pohraničních oblastech a v oblasti vědeckovýzkumné práce,

- efektivní využití výsledků vědy a techniky a vlastních materiálových zdrojů. Realizací těchto opatření se postupně na kvalitativně vyšší úrovni zabezpečí připravenost civilní obrany k plnění úkolů, které má předurčeny.

Současný rozvoj zbraní hromadného ničení vyžaduje, abychom opatření k ochraně

obyvatelstva připravovali ve dvou základních směrech, a to cestou kolektivní a individuální ochrany. Proto budeme klást dále větší důraz na vytvoření podmínek pro ukrytí obyvatelstva a úměrné růstu kapacity ukrytí na snížení počtu evakuovaného obyvatelstva. Tento způsob kolektivní ochrany však vyžaduje velké materiálové náklady. Proto jej budeme realizovat diferencovaně podle důležitosti míst a potřeb chodu národního hospodářství za branné pohotovosti státu. Vedle toho diferencovaně přistupujeme i k budování jednotlivých typů úkrytů, počínaje nejodolnějšími úkryty různé kapacity, přes protiradiační úkryty v městech a obcích až k přípravě úprav různých restauračních prostorů, využití přírodních podzemních prostorů, dolů, štol a polních úkrytů jednoduchého typu. I když evakuace zůstává i nadále důležitým opatřením při ochraně obyvatelstva před účinnými zbraní hromadného ničení, zvláště v kategorizovaných městech, v současné době se přehodnocuje a slaďuje s novými plány ukrytí obyvatelstva příslušného města, kraje i výrobního odvětví v národním hospodářství.

Velký důraz se klade v současné době i na individuální ochranu obyvatelstva, jeho zabezpečení prostředky individuální ochrany (hlavně maskami), zdravotnickými prostředky, prostředky radiačního a chemického průzkumu a jinými detekčními prostředky, které zabezpečují včasné varování, popř. důkladné vyhodnocení. Výroba těchto speciálních prostředků civilní obrany (masek a průzkumných prostředků, které se odlišují od typů používaných v ČSLA) zabezpečí v nejbližších letech vybavení (vydání v určené době) všeho obyvatelstva ČSSR (včetně kojenců).

Při realizaci tohoto způsobu ochrany obyvatelstva velmi důležitou (nezastupitelnou) úlohu mají vojenské územní štáby CO. Na jejich odborné připravenosti a organizátorské schopnosti záleží, jak správně a účelně budou tato opatření realizována. K tomuto v nemalé míře přispívá právě před několika lety započatá příprava funkcionářů štábů CO na našich vojenských vysokých školách, hlavně na VŠPV, VAAZ a VPA. Stále více se prohlubuje součinnost s nimi při rozvíjení teoretických zásad ve prospěch opatření civilní obrany v ČSSR. Tato příprava a spolupráce má přímý vliv na další zvyšování úrovně připravenosti civilní obrany.

Kvalitativně vyšší úroveň dosáhne varování a vyrozumění obyvatelstva před nebezpečím vzdušného napadení. Stav, kdy signál k vyhlášení vzdušného poplachu rozzezvučením sirén se předává cestou linkového (rádiového) spojení, je již nevyhovu-

jící, zdlouhavý. Proto se v civilní obraně započalo s výstavbou automatizovaného systému varování a vyrozumění. K tomu se plně aplikuje systém vybudovaný v Civilní obraně SSSR. Zkušenosti jsou vynikající. Při praktické prověrce ze štábu Civilní obrany ČSSR byly sirény až v Košicích uvedeny do činnosti za 38 sekund. V příštích letech se tento systém rozšíří na celé území ČSSR s tím, že uvedení sirén do chodu nebude nikde přesahovat více než 60 sekund. Přitom tato zařízení mohou přenášet i signály různých stupňů pohotovosti národního hospodářství k vybraným funkcionářům na celém území ČSSR opět do 60 sekund. V případě poruchy linkového vedení uvedou do chodu sirény a sdělí informace příslušným orgánům, a funkcionářům i vzdušnou cestou. Na tento systém budou napojeny i některé součinnosti teritoriální orgány ČSLA a ministerstva vnitra. Na tvorbě tohoto systému mají nemalou zásluhu příslušníci správy spojovacího vojska, pracovníci GŠ ČSLA a federálního ministerstva spoji.

Na kvalitativně vyšší úroveň se postupně dostává zdokonalování chodu národního hospodářství za branné pohotovosti státu. Nejvíce zkušenosti i teoreticky rozpracovaných zásad přebíráme i zde od Civilní obrany SSSR. Několidakenní pobyt vedoucích funkcionářů ČSLA a ministrů vlád (na základě rozhodnutí ROS) na štábu Civilní obrany v SSSR podstatně ovlivnil správné chápání a směry zdokonalování opatření v jednotlivých odvětvích národního hospodářství. Jde hlavně o rozhodující odvětví, a to energetiku, průmysl, dopravu, spoje, zemědělství a potravinářskou výrobu. Mimořádný význam se věnuje přípravě příslušníků štábu CO a pracovníků obrany jednotlivých resortů. I když zvýšení úrovně této oblasti je v možnostech jednotlivých výrobních odvětví a národního hospodářství jako celku, rozhodující úlohu tu musí sehrát úzká součinnost příslušných plánovacích komisí s civilní obranou a metodické i koordinační řízení zvyšování úrovně daného stavu štáby civilní obrany a vědeckovýzkumnými pracovišti. Právě k tomu jsme zřídili ve štábech civilní obrany oddělení (skupiny) zodolňování chodu národního hospodářství. Toto opatření umožňuje kvalitativně ovlivňovat opatření ke zvýšení odolnosti chodu národního hospodářství za branné pohotovosti státu.

Vedle organizačních a stavebních opatření CO je třeba nemalou pozornost věnovat přípravě velitelů, štábů a jednotek služeb i objektů CO. Mohutnost možných vzdušných úderů nepřítel vyžaduje, aby v civilní obraně byly dobře organizovány

a materiálně vybaveny jednotky. Příprava lidí by měla být na vysoké morálně politické a odborné úrovni, aby byli schopni za velmi složitých podmínek vykonávat záchranné a odstraňovací práce ve prospěch lidí, hospodářského zvířectva a hospodářských, výrobních a jiných objektů. Současná organizace i příprava ve vojenské i nevojenské části civilní obrany v zásadě tuto potřebu zabezpečuje. Přesto zkušenosti Civilní obrany SSSR ukazují, že ani v této oblasti nemůžeme zůstat na dosaženém stupni. Zvýšení úrovně připravenosti sil civilní obrany se proto realizuje po dvou liniích. Postupně se zdokonaluje organizace a materiální zabezpečení vojenských pluků civilní obrany a jejich součinnost se službami a jednotkami civilní obrany v předurčených prostorech. V nevojenské části se postupně od roku 1984 vytvoří v krajích a okresech teritoriální útvary civilní obrany zvýšené pohotovosti ze současných záchranných útvarů civilní obrany (objektů). Podstata a kvalitativně vyšší úroveň těchto útvarů zvýšené pohotovosti spočívá v tom, že se bude moci takový nevojenský útvar lépe zabezpečit materiálně a jeho nasazení k záchranným pracím v určitém městě, kraji (okrese) podstatně nenaruší výrobní proces těch provozů, od kterých budou jednotlivé prvky (čety, roty) vytvářeny. Tím budou mít náčelníci civilní obrany krajů (okresu) k dispozici poměrně dobře vybavené a vycvičené mobilní celky pro záchranné práce nejen v době války, ale i v době míru při živelních pohromách nebo provozních haváriích. (Nynější záchranné útvary při

jejich nasazení by způsobily zastavení výroby v objektu, z kterého jsou postaveny.) Tyto útvary zvýšené pohotovosti (nebo jejich některé speciální jednotky) budou moci být za branné pohotovosti účinnější a operativnější použity i ve prospěch ozbrojených sil a jejich objektů na daném teritoriu (kraji, okrese).

V souvislosti s tím vystupuje do popředí i zkvalitnění součinnostních plánů vojenských teritoriálních orgánů s vojenskými územními štáby civilní obrany.

V prosinci 1982 schválila Rada obrany státu novou „Směrnici o Civilní obraně ČSSR“. Toto rozhodnutí ROS vytváří optimální podmínky pro zvýšení úrovně řízení a velení v Civilní obraně ČSSR v době míru i za války. „Směrnice o Civilní obraně ČSR“ z roku 1958 jsou již příliš zastaralé a byly nemalou brzdou při zabezpečování příprav civilní obrany, zvláště po roce 1976, kdy civilní obrana byla převedena do působnosti ministerstva národní obrany.

Ulpynulé období jednoznačně potvrzuje, že postupná realizace opatření, která byla vytyčena usnesením předsednictva ÚV KSČ v roce 1981 o dalším zdokonalování Civilní obrany ČSSR, mají zásadní vliv na zvyšování úrovně připravenosti civilní obrany ČSSR ve všech jejích rozhodujících oblastech. Nadále je třeba usilovat o trvalé upevňování morálně politického stavu v celé Civilní obraně ČSSR a rozvíjet rozhodnost při realizaci tohoto usnesení. V kvalitním a včasném splnění úkolů tohoto dokumentu vidím konkrétní realizaci závěrů XVI. sjezdu KSČ v oblasti civilní obrany.